

ETİK KURALLARA UYGUN RAPOR YAZMA

Bir ödev, tez veya makale hazırlanırken, belirli etik kurallar çerçevesinde, bilimsel araştırma aşamaları dikkate alınarak, ilgili atıf sistemine uygun bir şekilde (APA/ISNAD/MLA/CHICAGO) raporlama yapılmalıdır. Rapor hazırlanırken birden fazla kaynaktan yararlanılmalı, araştırmacı/öğrenci tarafından yararlandığı kaynaklardan edindiği bilgiler harmanlanarak kendi cümleleri ile yazılmalıdır ve yararlanılan kaynaklara atıf verilmelidir.

Örneğin Ek 1’de Sırgancı (2020)’den hiçbir etik kurala uyulmadan alınan bölümlerden oluşturulan bir rapora ilişkin intihal raporu sunulmuştur. Ek 2’de ise aynı raporun etik kurallara uygun olarak hazırlanan versiyonuna ilişkin intihal raporu sunulmuştur. Bu örnek rapor üzerinde bir veya birden çok kaynaktan yararlanarak nasıl rapor yazılması gerektiği açıklanmıştır.

Doğrudan alıntı yapılacaksa, ifade tırnak içerisinde yazılarak uygun kaynak gösterme kriteri ile raporlanmalıdır. Aşağıda örneği sunulan ve intihal programında tamamen boyalı olarak görünen tanım Tablo1 de verilen kaynak gösterme kriterlerinden uygun olanına göre raporlandığında aşağıda görüldüğü gibi tanım intihal olmaktan çıkmıştır.

Tablo 1. Doğrudan Alıntı Örneği

Birincil (orijinal) kaynaktan doğrudan alıntı,	“Yanlılık, bireylerin yer aldığı gruplara özgü farklılıklarından dolayı test puanlarının gruba bağlı olarak değişmesidir” (Angoff, 1993, s.176).
İkincil bir kaynaktan doğrudan alıntı,	“Yanlılık, bireylerin yer aldığı gruplara özgü farklılıklarından dolayı test puanlarının gruba bağlı olarak değişmesidir” (Angoff, 1993; Akt. Sırgancı, 2020 s.706).

Test puanlarının yapı geçerliğinin sağlanmasında en büyük tehditlerden birisi yanlılıktır (Kristanjansson, Aylesworth, McDowell ve Zumbo, 2005). Yanlılık, bireylerin yer aldığı gruplara özgü farklılıklarından dolayı test puanlarının gruba bağlı olarak değişmesidir (Angoff, 1993). Yanlılık söz konusu olduğunda alt gruplardaki heterojenlik, ölçme aracı ile ölçülmek kaynaklarından biri yanlılıktır (Messick,1995). “Yanlılık, bireylerin yer aldığı gruplara özgü farklılıklarından dolayı test puanlarının gruba bağlı olarak değişmesidir” (Angoff, 1993). Yanlılıkta, kişilerin puanları buldukları alt gruba bağlı olarak sistematik hata

Dolaylı alıntı yapılacaksa, ilgili bölüm rapor yazarı tarafından okunarak, kendi cümleleri ile ifade edilir ve bölümün okunduğu kaynak metin içerisinde ve kaynakçada gösterilir. Aşağıda örneği verilen Sırgancı (2020)'den alınan paragraf rapor yazarı tarafından okunarak kendi cümleleri ile ifade edildiğinde intihal olmaktan çıkar. Örneğin aşağıda Sırgancı (2020)'den kopyalanıp rapora yapıştırılan bölümün tamamı intihal programında tespit edilmiştir. Diğer paragrafta ise ödevi hazırlayan kişi tarafından kendi cümleleri ile yazılan ifadeye yer verilmiştir. Görüldüğü üzere etik kurallara uygun raporlama yapıldığında ikinci paragrafta intihal oranı düşmüştür.

İntihal olan durum örneği

1
Test puanları sadece öğrencilerin akademik başarılarının bir ölçüsü değildir; aynı zamanda yüksek riskli kararların alındığı birer değerlendirme kriteridir. Bu kararların bireysel, sosyal ve politik açıdan önemli sonuçları olabilir. Dolayısıyla ölçme araçları bireyin var olan özelliğini belirleme konusunda adil olmalıdır. Bu durum test adaleti kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. APA (Amerikan Psikologlar Birliği), AERA (Amerikan Eğitim Araştırmaları Birliği) ve NCME (Eğitimde Ölçme Ulusal Konseyi) gibi kuruluşlar tarafından 1990'lı yılların başından bu yana test adaleti ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmış ve bir dizi standart ortaya konmuştur. Bu standartlarda ölçme aracından alınan puanların farklı gruplarda bulunan bireyler için karşılaştırılabilir olmaması durumunda adilliğin sağlanamayacağı vurgulanmıştır (APA, AERA, NCME 1999). Bireylerin ait oldukları alt gruplar için tek bir test maddesinin bile adil olmadığına ilişkin bir kanıtın elde edilmesi, test puanlarının geçerliğini düşürmektedir. Dolayısıyla ölçme aracının her bir maddesinin ölçülen özellik açısından bireyler için eşit olduğunu gösteren kanıtların sunulması gerekmektedir.

Etik Kurallara Uygun Raporlama Örneği

Ölçme işlemleri sonucunda elde edilen puanlar öğrencilerin akademik başarılarını belirleme, bir üst sınıfa geçme, mezun olma ve bir işe girme gibi çeşitli durumlarda bir değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır. Özellikle test puanları sonuçları birey için önemli olan kararların alınması için kullanıldığında adil olmalıdır. Bu durum test adaleti kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çeşitli kuruluşlar tarafından belirlenen standartlar doğrultusunda ölçülen özellikten bağımsız olarak bir sınıfa üye olmaktan kaynaklanan test puanlarındaki farklılaşmaların olması durumunda test puanlarının karşılaştırılmayacağı dile getirilmiştir (APA, AERA, NCME 1999). Bu durum aynı zamanda test puanlarının geçerliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla ölçme araçlarının ölçülmek istenen özellik açısından bireylerin başka özelliklerinden etkilenmeksizin eşit ölçme yaptığına ilişkin delillerin ortaya konması gerekmektedir (Sırgancı, 2020).